

علوم اقتصادیه و اجتماعیه

مجموعہ علمی

مرآۃ برنجی کوئی نشر اول نور

مؤسسی

احمد شعیب، رضا توفیق، محمد جاوید

مشرحات

لائحه: محمود اسعد۔ — حیات اجتماعیه: بدیع نوری۔ —
 بودجہ حقنک تاریخی: دارالفتون معلم لکھنؤ دھدی۔ — بورسہ
 معاملات: محمد جاوید۔ — حکومت و حریت: حنفیہ سنسکرت
 فلسفہ سی: رضا توفیق۔ — فرانسیہ اختلال کبیری: احمد
 شعیب۔ — استغراض مقالہ نامہ لری۔

مدیر و صاحب امتیازی:

محمد جاوید

نسخہ سی: ۱۰ غروش

استانبول

امور ادارہ و تحریر: ملین مطبعہ سی۔

۱۳۲۵

حکومت و حریت عقیده سینک فلسفی

(مجموعه اقتصادیك اوتجی جزئدن مابعد) [۱]

فلسوفك بر دستور صورتندہ واضحاً بیان ایتدیكى شو فكرلر،
بر طاقم کیفیات اجتماعیه ده تسلسل طبیعی نی کوسترد کدن ماعدا بوتسلسلاتك
نه کی بر نتیجه قطعیه پیوسته اوله جغی ده آکلاتیور :

بر ملتده افراد، یکدیگرینك حقوقه تجاوزی اعتیاد ایدرسه ؛ بالطبع
وبالضروره حکومت دخی معامله جبریہ وزجریہ مجبور بولونور ؛
بناءً علیه افرادك مزاج استبدادکارانه سنه اتباعاً حکومتك مزاجی ده ظالمانه
ومستبدانه اولور . كذلك بوتون بر ملت فتوحات میلی ایله دیگر بر ملتك
اراضیسنه ، ثروتنه ، حریتنه ، خلاصه حقنه تجاوز ایدرسه ، بهمه حال
جماعت بر ادارهٔ عسکریه آلتنه کیرر وبوطرز اداره، مرکزیتی استلزام
ایتدیکی کی افرادك کورکورینه اطاعتی و حیات و مال وسی اعتباریله
کرها فدا کارلغی مقتضی اولدوغندن اولجه قانوناً مباح اولان معاملات
وحرکات ، بوسفر شدتله ممنوع اولور وبوصورتله هرکس مرکز ده
زیاده (باغلی) بولونور . بویله بر مجبوریتنه بناءً اشخاصك آله جغی وضع
مخصوص، جمعیتی ایکی احتمالاه معروض براقیر . یا بر مستبدك اوامر قطعیه سنه

[۱] مجموعه مزك یدنجی واون برنجی نسخه لری آراسنده مقاله می تعقیب ایدده مندی کمه
متأسفم . غیویم وفوق العاده مشغولیم بوکا سبب اولشدی .

اسیر ایدر؛ یا خود اداره مستبدیهی انه آلمش اولان برقچ کشینک اداره کیفیه سنه تابع قیلار. فقط بویه براقلیتیه دائماً ک زیاده ارادت صاحبی اولان برذاتک سیوریلوب دیکر لرینی حکمسنز براقسی همان طبعی و کثیر الوقوع حادثات سیاسیه واجتماعیه دن اولدینی ایچون؛ چوق زمان کچمه دن، اوحزب قلیل آره سندن بر مستبد باش کوستروب یتیشیرکه فی الحقیقه (ژول سزار Jules césar) بویه (اوج کشیلک بر اقلیت حاکمه دن Trium virat) دن، برنجی ناپولیون وامثالی دخی - اداره مملکتی انه آلمش اولان بش اون مقتدر ذوات آره سندن توریه یوب چیمش لردر و محاربات و فتوحات ابله افراد ملتی ضبط وربطه آلوب کورکورینه اطاعته آلتیدر دقدن صوکره بر مکمل اردویه، یعنی بر قوت قاهره یه طایاندقدن صوکره حریت و حقوق ناسی پایمال ایده یلمش لردر. دیمک اولویورکه فتوحات غیرتیه افراد ملتده پیدا اولان حسیات حرجویانه و بوحسیاتک تأثیری ایله ملتک اکتساب ایتدیکی تربیه مخصوصه بو حادثات اجتماعیه ده پک بویوک بررول اوینامش و طولایسیله حکومت مستبدانه نک زمیننی احضار ایتشدرد.

شو نقطه مهمه ده مندمج اولان حقایق اخلاقیه و روحیه منکشف اولدقدن صوکره سنسر و میل ودها برقچ فیلسوفک نیچون (قهرمانلق) علیپنده بودرجه شدتله اداره لسان ایتدک لری دخی - اسباب موجه سیله - ادراک و تعقل اولونور. براز بو نقطه ده ایضاحات ویرمک ایسترم. سنسرک بومسئله لرده مزاج و عکرنی تمامیه تعریف ایده یلمک ایچون (قارایل Carlyle) ه قارش [۲] رجه و سبب اعتراضی قیصه جه بیلدر میلم.

(۲) (Thomas corlyle) معاصریندنردر. اسلوب افاده سی وادای مخصوصی ایله انکلتره واوروپاده پک بویوک بر رغبت قازانمش بر انکلیز محریردر. فنون و فلسفه دن بی خبردی. بوراده کندیسندن بجه سبب (قهرمانلر حقتده On Heroes) نام اثریدر. سنسر و میل ودها سائر متفکرین بو اثرک تأثیرات مضره سنه قائل اولشلر و شدتله اعتراض ایتشلردر.

اسلوب اداسیله بویوک بررغبّت قازانمش اولان بوادیب، انسانیتی، اولدوغندن زیاده (قهرمان پرست Hiero Worshiper) کورمک ایستیور، و احواله کتیرمک ایستیور. انسانیتک تاریخنه کندی کوزلکیله باقیور. و سبب ترقی و تمدن اوله رق یالکز بعض نوادر اشخاصی قهرمان اوله رق کورویور. ملتک، جماعتک بوخصوصه ذره قدر دخلی اولمش بولوندوغنه دلالت ایدمک برسوزی یوق! . نهایت قروموه و برنجی ناپولیونه کلیور. مافوق البشرکی تلقی ایتدیکی قدرت ذاتیه لرینه قارشى برحس پرستش ابراز ایدیوره آکلاشیلورکه بوتون اسباب مونقیاتی، ایجابات زمین وزمانی ضماً انکارایدرك یالکز بو قهرمانلرک قدرت ذاتیه و شخصیت مستنالیخی بوتون موفقیاته سبب محض اوله رق قبول ایدیور. بویا کلشلتک اهمیت یوق؛ برحادثه سیاسیه واجتماعیه ده - ولوکه قهرمان اولسون - بر فردک شخصیتی نه درجه لره قدر ذیمدخلدر، بونی تعیین ایتک ذاتاً پک قولای برشی دکلدر. فقط بوافکاری، وهله اسلوبی ایله قارایلل، اکثریت ناسی اوله بریت پرستلکه حاضر لیورکه بو حسیاتک ویره جکی تربیه مخصوصه سایه سنده بر آدمه فوق البشر بر قدرت اسناد ایتک بدلالغه استعداد حاصل اوله جنی کبی بوفکر وحسنه اولان بر جماعتده برچوق (صاحب ظهور) - لرک توره یه جکی شه سزدر. ایسته انحق بونقطه نظر دن یعنی تلقین ایتدیکی حسیات مخصوصه نقطه نظر ندن بواثرک مضر تنه قائل اولان سپنسر، میل وسائر متفکرین شدتیه علمینده بولونمشلردر. اولا سوسیولوژی بی همان ایجاد ایتش ده نیاه جک درجه ده فنون اجتماعیه ده بهره ومعلومات اظهار ایتش و اوفنک اصولانی وضع ایلش اولان سپنسر نظر ندن حکومت مستبدنه نک منشأی، قارایللک بزه الوهیت مرتبه ده سنده کوستردیکی قهرمانلردر. ذاتاً اوکبی توره دیلرک عوام ناسده ایقاع ایتدیکی حس حرمت وحیرتک مفرط بر درجه سی مرکزیت اداره بی وخوف وخشیتی موجب اولمشدر. صوکره بومتعبله، انسانلر مافوقنده برحیثیت ادعا ایتمشلر ونهایت فرعون

کسیله رک الوهیت دعوا سنده بولونمشاردر. بوتون تاریخ قدیم، انسانیتک بودلتی نقل ایدیور. حالبوکه بوکونکی مدنیت ده شرائط اوقدر متشتت- درکه اویله برتک قهرمان، شایان پرستش برتک کشی ایله ایش بیتمز و اویله بر آدم، قارلایک تعبیر مستحسنجه، نه قدر (قورناز Conuing)، نه قدر (مقدر Ablest) اولورسه اولسون، یالکیز اونک فکرونیت و اراداتیه بوقوجه عالم ایلری کیتمز. اوحالده قارلایل، انسانیتک دور جهالت و وحشته مخصوص اولان برطاقم حسیات ایله زمانمز خلقنی عینی درکه سفالته ایندیرمک ایستور. باقیکیز ناپولیون بحثده نه سولیور:

هرهانکی مملکتده اولورسه اولسون [اگمقدر آدم The ablest man ۱]
 کیم ایسه اونی بولوکیز؛ اگعالی موقعه اصعاد ایدیکنز و صادقانه اوکا حرمت ورعایت ایلینکیز؛ او مملکت ایچون بر مکمل حکومت یامش اولورسکنز. حکومت یامش اولورسکنز. رأی قوطوسی، پارلمتو فصاحتی، اعطای رأی کیفیت، بوتون بومبنای مشروطیت و یاخود - هر نه اولورسه اولسون - بشقه برماکنه برمانووره [۲] اویله بر حکومتک مکملیتی ذره قدر آرتدیره مز. اویله بر مملکت، اویله مقدر بر قهرمانک اداره شخصیه سی آلتند - اگمکمل بر حالده در. (نمونه کمال Ideal) اوله جق بر مملکتدر. قضیه اوله رق اگمقدر آدم دیمک، اگصیمی القلب، اگعادل، اصیل آدم دیمکدر. بزه، «هر نه یامقلغمز ایچون امر ویریرسه» اگ عاقلانه، اگ موافق اولان صورت حرکت البته اودر. هم هر زرده و هر فصل اولورسه

[۱] قهرمانک اوصافی و اوکا متعلق ضمیرلر هپ ماژوسکول یعنی بویوک حرفله یازلمش درکه بومبالغه جی محرک شودنیاده فرضی محال اولان (انسان کامل) ه نه قدر امتیاز و بردیکی بوغرابندن دخی اگلاشیلیر.

[۲] بو کوچک اثرک یوز سکسان ایکنجی صحیفه سنده (Machinery) تعبیری استعمال اولنمشدر، که بوراده وضعاً معناسی (وسائط جعلیه و ظاهریه) دیمکدر. عوام ناسک (دالاوره) تعبیرینه ده موافق دوشر. اصول مشورتده استعمال اولنان وسائط البته مکمل دکلدز. نسیدر. فقط قارلایک شو تعبیرنده استخفاف معناسی ظاهر در.

اولسون اڪ معقول اوله رق اوکره نه جکمز شی ده اودر. بواویله برشیدرکه
 بزى صیمی وصادقانه برحس شکران ایله متندار ایدر ، واونی اجراده
 ارتق هیچ شبهه وتردد ایته بز. شو تقدیردهده بز م حیات واجرا آتمز اودرجه
 حسن صورتله نظام آلتنه آلتش اولور. بوتنظیمات بر حکومتدن نه درجه لره
 قدر بکله نیرسه! .. ذاتاً هر حکومتک امر ادارهده (ضایه مترقبه سی Ideal)
 بودر . الخ الخ !)

شبو ملاحظاته دقت بیورلسون ! .. (الملوك مله مون) ویاخود
 (هرچه سلطان بکند شیر نیست) جمله لرینک معناسی شرح ایتیموری ؟ ..
 (احتمالدر پادشاهم بلکه دریا طوتوشه !) مضراعنک قائلی اولان مداهنک
 شوسوزی - هیچ اولمازسه! - برانجه استهزایی متضمن بولونمق حیثیتیه
 قارلایلیک اوجدی سوزلرینه فائق دکلیدر . ؟ .. هروجهله کامل ، برانسان
 عاقل موجود اوله بیلسهیدی البت (حکومت شخصی Autoeratie) دن
 ده قولاى ، ده موافق ، ده ، استراحت بخش برطرز اداره اوله مازدی .
 یونی (سڀنسر) ، (پروفیسور هکسلی Huxley) و (پروفیسور
 لومبروزو) کی آدملر دخی ادعا ایتشلر ؛ فقط ، اوله اوصاف الوهیتی
 جامع برانسان تصور اولونه مدینی ایچون شو ملاحظه یی ده علاوه بیان
 ایتکی اونوتما مشرکه ، انسان ، عجز فطریسی سببیه هیچ بروقت لایحطی
 اوله میور وداً خطیئات و تقصیراته معروض بولونویور . هله اوله بیوک بر
 موقع اشغال ایلر ، و (لایحطی) و (فعال لایرید) اولمق حسن ظنیله
 کندینی باجمله خلاقه فائق عد ایدر سه ایسته او وقت انسانلق مرتبه نسبیه سندن ده
 دوشر ، جانوار منزله سنه اینر . چونکه اڪ بیوک خطیئاتک ، اڪ مدهش
 جنایات اعتسافاتک باشلیجه سبب ومنشأی بوطن باطل واوناک تولید
 ایتدیکی شو غرور مسکینانه در . بوسیدن طولانی ، هرکیم اولورسه
 اولسون ، انسان اولدوغنی اونوتیه جق صورتده معامله یه معروض اولمی ؛
 مساواتک اڪ کنیش معناسی انسانلقدر . پادشاه دخی اولسه انساندر ؛ بز

اسکیدن بری عادت‌مز اولدینی وجهله : (مغرور اولمه پادشاهم ! سندن بیوک الله وار !) تنیه معنادار یله، انسان اولدینی کندیسنه اخطار ایتکدن بر آن فارغ اولمالیدر، مادام که انسانز، بزم اداره مزی در عهده ایتش اولان بر ذات، یا خود بر (حزب قلیل Oligarchie) منافع حیاتیه مزی اداره دهه ، رأی‌مزی اهال، حق‌مزی پامال ایدمه ملی در. اکبر بو ادعا طوغری ایسه (مشورت) ده حقدر . زیرا اصول مشورت لزومی انجق بو محاکمه منطقیه استناد ایدر . احوالده قارلایلیک - بالجه فضائلی حائر اولان - قهرمانی فرضی برشی اولیوبده بالذات موجود بولونسه بیله ، اونک حضورنده هیچ بر فرد (نفی وجود) ایتمه ملی در . زیرا در حال اوقهرمان ، فرعون اولور . هله بزلرده بر قهرمانه قارشی حصولنی تمی ایتدیکی حسیاتی کمال نفرت و شدتله بو غمغه چالیشملی یز. دوشونه لم!.. بر شخص مستبدک هر در لو مظالم و اعتسافاته میدان ویرن و بوتون برملتی بر کشینک ارادات کیفیه سنه قارشی کردندادم عجز و مذلت بر اقان حال نه در؟... عوامدن ، خواصدن بر اکثریت ذلیله نك حسیات مخصوصه سی دگلی در ؟.. (سهزار César) ك ، (ناپولیون Napoleon 1er) ك و امثالنك اسباب موفقیتی پستیولورزی نقطه نظرندن تتبع ایدیکنز!... دائما کوره جکسکز که بویله حقیقتاً بعض وجوه ایله اقرا نه فائق ، قورناز، عزیم صاحبی بر متجاسرک فتوحات مادیه و معنویه سنه قارشی ، مسکین بر اکثریتك (حسیات قهرمان پسندانه) سی سبب محض اولمشدر . حتی (César سهزار) (وناپولیون) کی آدملرک ظهوره کله بیلمه سی ایچون ، اوزون و سورکلی محاربه لرله کچن بر (دور جدال)ك زمین وزمانی بوجودانلری حاضرله مش اولسی شرطدر . احوالده بو قهرمانلرک اسباب موفقیتی یالکز کندی قابلیتارنده دکل بر آزده زمین وزمان و ایجابات احوالده آرائلیدر . بوکی آدملرک اك بویوک قابلیت ذاتیه لری عوامل محیطیه یی ارادتارینه رام ایتک معرفتی درکه بوده واقعه

آز بر شی دکدر ؛ فقط او عوامل موجود اولق کرک !.... [۱]
 سپنسرک دیدیکی کبی محاربه یه تشنه ، فتوحات حرصی ایله بی درنک ،
 غلیان حسیات ایله یرهیجان ، شان مظفریت امید یی ایله سرمست ، حرب
 و ضربده آزموده مقتدر و مقام براردویه مالک اولمسهیدی ناپولیون و یاخود
 سزار یا لکز کندی دهای جنکاورانه سیله نه یاپه بیلیدی ؟.. هله بویله بر
 اردونک صنایعاتی هر آن و هر وجهه تلافی ایدم ییله جک قدر قوتلی و قدر تلی
 برملته استناد ایتسهیدی ، او (دهای حرب) آثار فعلیه سی نه صورت ونه
 واسطه ایله کومتره بیلیدی ؟... (بویوک ووشانی اردو La grande armée)
 نك قوه مغویه سی سیندقدن صوکره (ووترلو Waterloo ملحمه سنده
 ناپولیون نه یاپه بیلیدی ؟...)

نم ظنمجه بو خصوصده هر کسدن درین دوشون ، هر کسدن اینجه
 کورن سپنسر قارلایک بواثرنده حریت شخصیه واستقلال ملت ایچون
 پک تهلکلی بر تأثیر معنوی حس ایلش واولانجه قوتیله اوکانعریض ایلشدر .
 بوفلسوف حریتپرور ، استبدادک - کرک بر شخص طرفدن ، کرکسه
 حکومت ویا برفرقه طرفدن صادر اولسون - اودرجه علیهداری ، اودرجه
 متفر وشدید بردشمنی درکه اک اوفقی بروسيله ایله بیله حقوق شخصیه یه
 مداخله سته میدان ویرمک ایسته مز . اک کوچوک ، اک اهمیتسز کورون بر
 حادثه بی آطلا تمار . اونک ایچوندرکه سپنسرک بعض اطوار و اوضاعی
 اکثریت ناس عندنده غریب کورونمشدر . مثلاً : [آشیلانمق علیهنده

[۱] بویوک آدملر وقهرمانلر مسئله سنده اک مهم نقطه واقعا بودر . وحل
 اولنسی اقتضایدن برعقده وارسهینه بودر : بو آدملری زمین و زمانی یتیشدیرر بوقه
 بو آدملر زمین و زمانی ارادتلرینه رام ایدرلرده عوامل طبیعی ، مغویه ، سیاسی
 واجتماعیه بی کندی مقصدلری ترویج ایچونمی قوللانیرلر . بنظن ایدرم که بو آدملری
 محیط ایله برابر حقیله تعیین ایدم مدیکمز بعض عوامل بیولوژیه مستثنایر قابلیتله
 وجوده کتیرر صوکره اونلر بوقابلیت سایه سنده از چوق زمین و زمانی دیکشدیررلر .
 شو اثرک مقدمه سنه باقیکنز : Mougcodé. Problèmes de l'histoire

شدتله بیان ملاحظه ایتش ؛ یومروق دوکوشی ، فوطبول ، پهلوانلق کبی (Athlétique) یعنی صرب و غنیف جیمناستیک اویونارینک انکلترده تعمم ایتسنه قارشى معنده نه بر صورتده اعتراض ایلشدر ؛ [دیه بعض مطبوعه عاتده روایتلر کورورسکیز . فیلسوفک براییکجه سیهله دخی یوروایتلر تحکیم ایدیلیر . اول امرده بلکه سزده حیرت ایدرسکیز . زیرا :] حکومتک خلقی باد هوا آشیله یوب مدھش برقضایه قارشى وقایت و حمایت ایتسندن نه ضرر ؟ ... کاشککه حکومت کافه اجرا آتنده بوقدر بر حسن نیت ابراز ایدیه بیلسه یدی ! .] دیرسکیز . فقط روایات ایله قناعت ایتیکیز . سپنسر اسناد اولونان ملاحظاتی ، کندی اثر لرنده اولدوغی کبی اوقویوکیز ؛ ودقتله اوقویوکیز ! .. هر درلو استبدادک رهگذارینه دیکلمش بویوک برقوه معنویه نك تمثال مشخصی اولدوغی تسلیم ایدرسکیز . کورورسکیز که علی الاطلاق آشینک ضررسز اولدوغنه اولاقناعتی یوقدر وحقی در . ثانیاً : [چیچکدن قورقان وارسه ، برازده عقلی و حیثیت حریتی وارسه کندی کیدوب آشیلانسین ؛ فقط حکومت بوخصوصده بر نظامنامه احداث ایدوب هرکسی کرها آشیلامغه قالمه سین ! اوینه زورله کیروب عالمه افرادینی معاینه ایتمه سین ! حکومتک بوفضولی مداخله سنی قبول وتسلیم ایتمکدن ایسه چیچکدن اولمک اولادر .] دیمک ایستر . بونده ده حقی در . چونکه تجارب سابقه وار : انکلتزه حکومتی فرنکی خسته انک بعض محله لرده انتشارینه قارشى ، برطاقم اولره پولیس ایله برابر بردوقور کوندروب بلافتور هرکسی معاینه ایتدیرمکه کندیسندنه برحق تصور ایتش وبوخصوصده بر نظامنامه ترتیب ایلشدی . [هرکیم اولورسه اولسون هرکسک عزت نفسی مأمورین حکومتک النده اویونجاق اوله ماز . وسائط تداوی یی تکشیر واحضار ایدیکیز . تسهیلات کوستریکیز ؛ هرکش کندیسنی تداوی ایتدیرسین . کنج کیسه لری بو صورتله کرها معاینه یه تابع طوته رق عزت نفسلرینی پایمال ایتمک ، فرنکیدن آز بر فلاکت

دکدر . ہم حکومت کنندہ بویله بر صلاحیت ادعا ایدہ بیلیمک ایچون نہ کی اسباب معقولہ کوسترہ بیلیر . [دیہرک فیلسوف مقالہلر یازمش و اعتراضات شدیدہ دہ بولونمشدی . حتی بوخستہ لغاک اسکی زمانلردہ کی قدر مدہش اولمیدیغی و بر (قانلی باصور) ہ نسبتلہ پک ضررسز ایدیکی ادعا ایتیش و برچوق متخصصین اطباہہ مراجعت ایدرک ادعاسنی اونلرک ملاحظاتیلہ تحکیم ایلشدی . چیچک خستہ لئی ایچون دخی اطوار و کفتاری طبقی بویله ایدی .

یک نظر دہ غریب کورون بوتون بواطوارہ سبب حکومتی ، معاملات خصوصییہ مداخلہ دن منع ایتیمک و کندی صلاحیت وظیفہ سی دائرہ سنہ ارجاع ایتیمک غیرتی در . بوکی مسائل حقنہ - اکثر یا شدید و ہیجانلی برلسانلہ - یازمش اولدینی مقالات مخصوصہ نک کافہ سنی او قویوکز ؛ ہپسنده بیدار بردہای حریت پرورانہ نک حکومتہ حدینی بیلدیریمک و حقوق شخصیہ یی اوصورتلہ مدافعہ ایتیمک غیرتدن فارغ اولمیدیغی ، بیقوب اوصانمادیغی کورورسکز . بوتون شومقالاتک اسلوب ہیجان انکیزندہ ناطق اولان روح اعتراضی برنظر شامل ایلہ قوجاقلادقدن صکرہ مسلکینی ہان بر ترکیب ایلہ افادہ ایدہ بیلیرسکز: [اصول حمایتک شدتہ علیہداری !] حکمنی و بررسکز . بو حکم دہ پک طوغرودر . فی الحقیقہ سپنسرک بومسئلہ لردہ و یردیکی حکم حسی دکدر ، اک طوغر و معناسیلہ عالمانہ در: بوفیلسوف ، حکومت دیدیکمز ہیئت ناظمہ نک منشائی و جماعتدہ صورت تولد و تکاملنی حقیلہ تتبع ایتمشدر . [علوم اجتماعیہ نک اصولی (Principles of sociology) نامیلہ اوچ بویوک جلد اوزرہ وجودہ کتیرمش اولدینی اثر معتبرک ایکنجی جلدندہ عریض و عمیق بحثی کچر . عدالت نامیلہ مشہور اولان کتاینک صوکنده ینہ حکومتک تشکلی ، وظائفی و بو وظائفک حدودی حقنہ کی مناقشات ایچون آلتی باب تخصیص ایدلمشدر . بو صحیفہ لر لایقیلہ مطالعہ اولونورسہ کورولورکہ بغض

کیمسه لک مثلاً [۱] (پرنس قروپوتکین Prince krepotkine) و (دوقتور شارل لتورنو Dr charles letourneau) کی مشهور محرر لک ظنی کی سپنسر، حکومتک یاواش یاواش تکامل اجتماعی ایله مضحک اوله جغه قائل، واولمانسه طرفدار دکدر. بالعکس، حکومته بروطفه مخصوصه اسناد ایدرکه اونی انسانلر کرک افراداً کرک اجتماعاً اجرادن عاجز درلر. اوده خلاصه افاده ایدیلرسه، خارجی دشمنلرک تجاوزینه قارشی ملتی، داخلی اختلالات و تعدياته قارشی افراد ملتی وقایت و صیانت ایتک خدمته منجر اولور. حیثیت حقیقیسی و معنای صحیحی ایله برحکومتک باشلیجه وظیفه سی بودر. سپنسر حکومتی بووظیفه سندن شدتله مسؤل ایدر. بو دأترده نفوذینک اکسیلیمسی دکل، دائماً آرتمه سنی تمی ایدر. و بووظیفه سنده هنوز حقیله مقدم اولمادیغی اعدادن ده کری طورماز. فقط معاملات اجتماعی ده مثلاً تجارتده، زراعت و صناعتده عندی قانونلر وضعیله تنظیم امور ایتک و یاخود افرادک دأتره خصوصیتنه تجاوز ایدوب اعتقادینه، ایشنه کوجنه، خسته لفنه صاغلفنه، کار و کسبه قاریشمق و تقصیرات ذاتیه سنه قارشی او افرادی حمایت ایتک حکومتک ایتی دکدر. بومسئله لره کلنجه فیلسوفک حکومته سویلیه جکی سوز، مشهور دیوژنه نک بو یوک اسکندر و یرمش اولدوغی جوابک عینی کی در. (کولکه ایتمه بشقه احسان ایسته مم!) دیمک ایستر.

[۱] پرنس قروپوتکین مشهور بر روس محرریدر. آنارشیستلرک فیلسوفی اولقی اوزره معروفدر. انکله رده اختیار اقامت ایتشدرد. اثرلرینی انکلیزجه یازار. سپنسرک نفوذ حکومتی تحدیده چالیشدیغی ایشتمش و فقط اثرلرینی لایقیله تتبع ایتمه مش اولسه کر کدرکه بو فیلسوفی (حکمت حکومت) بحثنده کندیس کی ظن ایتشدرد. و [بزم اختلال ایله برآنده یایمق ایسته دیکمزی سپنسر تکامله بر اقیور. فرقت بودر!] دیمشدرکه قطعاً یا کلشدر. تعریف ایتدیکم کی. (دوقتور شارل لتورنو) فلاسفه مادیوندنرد. اوچ بش سنه اول وفات ایتشدی. فنون اجتماعی بی ته توغرافی زمینده تحقیق ایتش و بش التی بیوک جلد اوزره معتبر بر اثر یازمشدر. تکامل پولیتیکی نام اثرنده *Anarchie idéale de Spencer* بانه باقیکن.

[برملت مستحق اولدوغی حکومتہ نائل اولور ؛ اکر ملت جاہل و حق ناشناس ایسہ حکومت حمایتکارانہ طاورانوبده افراد امتی وصایتی آلتندہ بولوندور ماملی میدر ؟] دیہہ یکیز !! اونی سپنسر سزدن و ہر کسدن ایی بیلیر . بویلہ بر سؤال تقدیر ندہ سزہ ویرہ جکی قیصہ جواب شودر : [حکومت ، حقوق شخصیہ یی خارجی و داخلی تعدیاتدن محافظہ ایستین ؛ (حریت متساویہ قانونہ La loi d'égalé liberté) جماعتک ہر فردینی رعایتہ مجبور قیلسین ؛ خصوصات شخصیہ مداخلہ سنہ ، نہ میدان قالیر ، نہ حاجت قالیر !] دیر . و بوتون اجتماعی اثر لرندن استخراج اولونان حکم قطعی اوجملہ جوابیہ دہ مندر جدر .

ماضیلرہ ارجاع نظر ایدوبدہ جماعات بشریہ نک ادوار تکاملنی صفحات متتابعہ و متسلسلہ سیلہ تعقیب ایدرک زمانمزہ قدر کلہ جک اولور سہ قی سپنسرک شودستورینی ظن ایتدی کمزدن زیادہ قوتلی و متین بولوروز . کورورزکہ ، حکومت اول امر دہ برکشی نک ارادتندن عبارت ایکن ، یواش یواش ، جماعتک تکاملی ایلہ صنوفہ انقسامی ، وظائف ادارہ دہ دخی بالضرورہ عینی تکاملی و تقسیم اعمالی حصولہ کتیر مش ؛ بالآخرہ بویوک بویوک فتوحاتی متعاقب بویوک بویوک ملتہر حصولہ کلش ، و بویوک محاربہ لردن سوکر دہ اوزونجہ برمدت ایچون بر موازنہ اجتماعیہ حاصل اولش و سکونت دور لرنده صناعات و تجارت خیلی دن خیلی ترقی ایدوب اہمیت قازانمش . حرب و ضرب ، یغما کرلک ، پلاچقہ جیلق حسیاتنہ بدل ، انسانلردہ کار و کسب ، ادارہ ، تصرف ، استراحتلہ یاشامق و مسعود اولق حساری قوت بولش . بوتون بوسلسلہ تحولات وقوعہ کلہ طور سون ، ساحہ نفوذ و ماہیت وظائف اعتباریلہ [صلاحیت حکومت L' autorité du gouvernement] دہ دخی تبدلات متوازیہ حاصل اولش . مثلاً : ایلاک دور لردہ شخصی آیش و یریشلرہ ، البسہ نک شکلہ ، عابئہ ایشارینہ عبادات و اعتقاداتہ وارنجیہ قدر ، افرادک ہر ایشنہ

قاریشه بیلن حکومت ، یاواش یاواش بوکی ایشاردن ال چکمش . حتی ، اشخاص آراسنده جریان ایدن معاملات تجاریه بی قونترول آلتنه آلمق امکانشز لگنه منی ، الاول حکومتک یداستبدادنن ، نظر تفتیشندن قورتولان معامله واجتماعیه تجارت شخصیه اولمش . هم پشین آلیش ویریش دها چابوق قیوددن قورتولمش . ویره سیه اولان ایشلرده ، مقاوله معاملاتدم طرفیندن برینک انجامز وعد ، یاخود ایفای عهد ایتمه منی ده محتمل بولوندوغندن بوکی معاملات حالا حکومتک انه دوشمکدن قورتوله مامشدر . الی آخره ... دیمک که یاواش یاواش حکومت برچوق امور شخصیه واجتماعیه مداخله دن کفید ایتمش ودها طوغروسی ایتمه مجبور اولمش ؛ بو احوال دخی ، آکلاشیلدیفنه کوره تصادفی وکیفی اوله رق ظهوره کله مش ، برقانون اجتماعی به تبعاً وقوع بولمش . احوالده ادوار ماضیه دن بو آنه کلنجیه قدر کچن صفحات تبدیلی شروط محیطه سیله برابر دقتله تتبع وتعقیب ایدرسه ک ، البت بوتکاملک استقباله نه صورت کوستره جکنی وافراد اوزرنده هنوز جاری اولان نفوذ حکومتک هانکی حدوده قدر چکیله جکنی شیمیدین تخمین ایده بیلیرز .

دو قنور

رضا توفیق

